

Promoció i intercanvi cultural dels immigrants de la zona IV (Terrassa)

L'horitzó només ens ha promès muntanyes de sospirs i muntanyes de cansament. S'enfosca l'aigua tant a prop i tant lluny i s'enfosca l'ànima. El vent del Sud bufa olor de morts (...) Juny 1993
Abdelghani, El Molghy

Introducció

Mestissatge, diversitat, pluralitat, respecte, dret a la diferència i llarg etc. són conceptes que sempre apareixen quan es tracten temes relacionats amb la immigració actual. La història, d'altra banda, ens ha demostrat que com a mínim aquí, a la *nostra terra* sobrevivim demogràficament gràcies a les immigracions. Aquí afegiria: és nostre però, aquest tros de terra? Cal tenir tot això en compte perquè és necessari poder conviure en i amb pluralitat, des de la diversitat. Cal que els immigrants d'aquí puguin tenir dret a ser diferents, ens puguin aportar i puguem rebre, puguem aportar i puguin rebre. Això però es fa difícil quan l'immigrant viu en un gueto, en una situació legal de precarietat amb dificultats per l'accés a un habitatge o a una escolaritat normal, en un lloc de treball,... El desafiament consisteix en veure la diferència cultural, no com un obstacle, sinó com a un enriquiment a aconseguir.

Aquest projecte, pretén col·laborar modestament a potenciar i aconseguir aquest objectiu tan anomenat: aprendre a conviure en i amb pluralitat des de la diversitat. Sense fer cabòries sobre la integració pretén potenciar i consolidar un diàleg constructiu i bidireccional, entre la població immigrant i la població autòctona. Intentarà, per bé que som conscients dels grans condicionants a què estem sotmesos, que sigui la societat civil la que porti les regnes del projecte, si més no que comenci a fer els primers contactes perquè sigui finalment aquesta la que organitzi, gestioni i coordini. Des de l'àmbit socio-cultural pretén crear espais d'interrelació i comunicació, donar i rebre informació, crear un marc de participació i convivència i sobretot pretén respectar i potenciar el dret a la diferència.

Descripció

Aquest projecte va dirigit a la UBASP del districte IV de Terrassa. Té com a principal protagonista la població africana de la zona, tant marroquí com senegalesa. Consisteix en fer un treball d'integració i sensibilització sobre el tema d'immigrants en els barris que formen aquest districte, La Maurina-Roc Blanc, La Cogullada i Ca N'Aurell. Pretén complementar la política d'estrangeria que porta l'Ajuntament de Terrassa i aprofundir en l'àmbit socio-cultural dels immigrants a Terrassa. És important i necessari però, pel

fet que la política d'estrangeria a Terrassa es divideix en àmbits d'actuació (treball, habitatge, salut etc.), que hi hagi una coordinació entre els diferents professionals. Cal suposar que tant a nivell educatiu, com d'habitatge, de salut etc. els immigrants reben un reforç. Si no és així, serà difícil portar a terme aquest projecte.

El projecte consisteix en crear un grup promotor mixte, població autòctona i immigrant que generi la dinàmica necessària per portar a terme els objectius marcats. Aquest grup promotor estarà format en un principi per:

- Tècnic/a que coordinarà tot el Projecte.
- L'ASC de la zona IV que farà de nexa entre el grup promotor i les entitats de la zona
- Representants de les tres associacions de veïns.
- Dues persones immigrades (mínim)
- Educador/a de carrer

Aquest grup treballarà quatre grans àrees importants:

- Activitats culturals
- Joves i temps lliure (música, esports i esports)
- Formació i sensibilització
- Assessorament als immigrants.

Cada àrea tindrà un/a responsable que coordinarà totes les activitats que es portin a terme.

Es presentarà el projecte a l'IMSS (Institut Municipal de Serveis Socials), a la Regidoria de Participació Ciutadana i posteriorment a l'ASC i la UBASP de la zona i s'analitzarà la seva viabilitat.

Aquest projecte té una durada d'un any. En acabar es farà una avaluació, es farà les modificacions necessàries i es procedirà a l'evolució i continuació, si es considera convenient.

Objectius generals del projecte

- Oferir recursos necessaris perquè els grups d'immigrants puguin desenvolupar-se i integrar-se plenament en la societat, evitant així el risc de marginació.
- Aconseguir que totes les entitats es coordinin per aconseguir fer un programa conjunt evitant fer activitats independents i actes solapats.
- Donar a conèixer la cultura d'aquests grups minoritaris a la resta de població aconseguint que es coneguin i respectin les seves característiques.
- Aconseguir que els immigrants de la zona participin en les entitats dels barris i que tinguin una vida sòcio-cultural més activa.

Pla global a què pertany el projecte

Aquest projecte s'ha realitzat tenint en compte les recomanacions que se citen en un document sobre política d'estrangeria elaborat per l'IMSS

El projecte consisteix en crear un grup promotor mixte, població autòctona i immigrant que generi la dinàmica necessària per portar a terme els objectius marcats

(Institut Municipal de Serveis Socials). Dels àmbits que es volen treballar aquest projecte pretén aprofundir i treballar l'àmbit socio-cultural de la població immigrada, ja que s'ha detectat una necessitat en aquest zona. És important però, que si s'estan treballant d'altres àmbits hi hagi una coordinació i complementació i s'eviti fer tasques puntuals i aïllades.

Aquest document data de finals de l'any 1994. En el moment de portar a terme el projecte, caldria informar-se sobre les línies d'actuació i recomanacions que projecta l'IMSS tenint en compte els canvis polítics de l'any 1995.

Fonamentació del projecte

Les migracions en el món són la base de poblaments i repoblaments, el fonament de les dinàmiques culturals, del progrés. La nostra història, la nostra cultura, la nostra llengua no és altra cosa que el producte del mestissatge.

A l'hora de parlar d'integració d'immigrants en les comunitat autòctones és difícil no poder parlar de racisme, xenofòbia i heterofòbia. Jordi Vila-Abadal i V. (psiquiatre, Assessor Tècnic de l' A.A.T.) fa la

següent reflexió sobre l'heterofòbia:

«la nostra societat té por. No té una por alarmista,( ) No, la por d'ara és una por fonda, amagada en l'interior de les persones i fins i tot inconscient la major part de les vegades. De què ve aquesta por?: La nostra societat enlluernada per l'èxit irrefutable de neocapitalisme ( ), s'ha convertit en la més fervorosa devota; i, en conseqüència ha abandonat i repudiat totes les altres ideologies ( ) Però aquestes ideologies repudiades oferien unes cosmogínies ( ) i gràcies a elles la nostra existència tenia un sentit. I ara, la societat, despüllada d'aquestes ideologies i revestida amb els oripells proporcionats pel neocapitalisme ( ) es troba en fals passejant-se davant la seva pròpia existència.»

Aquesta reflexió pot semblar descontextualitzada, se suposarà més entenedora a partir del següent aclariment.

El fet que la societat està mancada d'ideologies i es valora més el tenir que el ser, sovint fa que quan hi ha un desequilibri,( ) s'acabin fent culpables dels nostres mals els qui suposadament posen en perill la tranquil.litat pública: toxicòmans, afectats pel virus de la Sida, immigrants pobres, marginats etc Els mitjans de comunicació s'encarreguen sovint de recordar-nos qui són. Són els estranys i són estranys qui, d'una manera o d'una altra, contradiuen

o desfiguren la imatge idíl·lica que ens hem fet de la nostra societat opulenta, de la societat del benestar del ric.

L'estrany o diferent (continua J.V-A.) en un món de benestar i de riquesa, és el no-feliç que, amb la seva *infelicitat* qüestiona la nostra existència fóra del nostre *món feliç*. Com poder evitar fer tant de mal i tanta injustícia als nostres iguals *estranyos* i deixar de perjudicar-nos a nosaltres mateixos? En primer lloc donant valor a allò que som i no a allò que tenim i, juntament amb això, el que també ens farà capaços d'evitar els prejudicis és, simplement relacionar-nos-hi, però no des de dalt dels pedestals de la nostra riquesa, *superioritat* cultural o moral, sinó, de tu a tu, en el mateix nivell. I juntament amb l'heterofòbia recordem, hem citat el racisme i la xenofòbia. És importantíssim per parlar d'integració de la població immigrant treballar sobre la prevenció i tractament d'aquests problemes. Un treball dirigit a tres espais diferents:

1. L'educació pel respecte al dret per la diferència.
2. La sensibilització pels mitjans de comunicació
3. La defensa pràctica i ferma per part dels Poders Públics i la condemna judicial de la discriminació racial, que ha de ser tipificada com a delictes. Així com la revisió de la Llei d'Estrangeria.

El primer àmbit és una necessitat creixent pel caràcter multiracial i pluriètnic de la nostra societat i que ho serà encara més en el futur. Es fa necessària la revisió de textos escolars, introduint nous continguts curriculars i noves sensibilitats de valors en direcció transversal del currículum, així com la sensibilització i formació dels i les educadors.

Els mitjans de comunicació social juguen un paper important en la creació de prejudicis i actituds -positives o negatives- en els problemes socials i particularment en respecte a les minories ètniques marginades, que no tenen poder ni influència per si mateixos per poder arribar als centres neuràlgics de creació de l'opinió pública.

És necessari treballar i crear des de l'educació marcs d'interrelació primaris bàsics, que permetin des del tu a tu, des del dia a dia aconseguir l'objectiu: saber conviure respectant el dret a la diferència.

Diagnòstic

Ubicació

A partir de l'anàlisi de les dades estadístiques de Terrassa, s'observa com el nombre d'immigrants de la zona IV és considerable mentre que no hi ha experiències d'integració, contràriament al que passa a d'altres districtes com és el cas del III o el VI, on ja hi ha experiències força interessants i consolidades. Cal doncs, mobilitzar, crear o adaptar els recursos necessaris perquè els immigrants tinguin la possibilitat d'adquirir uns mínims socio-educatius que millorin el seu nivell de vida i redueixin el risc de marginació. El districte IV està format pels següents barris: La Maurina-Roc Blanc, La

**Saber conviure
respectant el
dret a la
diferència**

Cogullada, Ca N'Aurell, Les Martines i la urbanització residencial Can Palet de Visat Alegre amb una població de 27.428 habitants. Aquests barris presenten unes estructures econòmic-socials molt similars a excepció de Ca N'Aurell que presenta una configuració urbanística d'eixample urbà, amb totes les conseqüències socio-econòmiques que això comporta (nivell econòmic més alt, nivell d'instrucció més alt, població més vella, etc.) Per les seves característiques econòmiques, culturals i socials, per la seva situació geogràfica, proximitat amb el centre de la ciutat i per la seva antiguitat, ha viscut i viu d'esquenes als barris que comparteixen zona amb ell. És important tenir en compte el tret diferencial d'aquest barri respecte dels altres que constitueixen la zona IV, alguns d'ells encara en fase de configuració com és el cas del Roc Blanc i Can Palet de Vista Alegre i altres profunds i recents canvis com és el cas de la Cogullada afectat per noves vies de comunicació urbana i interurbana.

Detecció de les necessitats

En el districte IV de Terrassa aproximadament un 2% de la població és immigrant, de procedència africana i sud-Americana. Per diferents contactes, s'ha detectat que part d'aquests immigrants participen sovint en la realització d'activitats, relacionades amb el tema, en d'altres barris com Egara o Can Palet.

D'altra banda constatem, a través d'un recull d'experiències, que en aquest districte no s'ha desenvolupat cap programa pel que fa referència a l'àmbit socio-cultural dels immigrants. Es per tot això que possiblement hi ha l'interès per part de les persones immigrades i autòctones a participar i desenvolupar un programa que desenvolupi espais de relació socio-cultural, diàleg, comunicació, i intercanvi entre elles i la població autòctona.

Organització interna

El funcionament del grup promotor mixt s'organitzarà en funció del pla de treball (veure apartat Pla de Treball d'Aplicació)

El grup promotor mixt, amb poder decisorí màxim, estarà format per un mínim de vuit persones:

- Tècnic/a: 15 hores setmanals. Coordinarà el Projecte. Portarà l'agenda i acta de les reunions, gestionarà el lloguer i la utilització de les sales, farà els contactes necessaris. Coordinació i funcionament dels programes i activitats. Responsable de l'evolució i realització del pla de treball.
- A.S.C. (zona IV): nexa entre el grup promotor i les entitats. Dinamitzador/a amb les entitats i persones físiques de les activitats. Coordinació juntament amb el tècnic/a dels programes 1 i 3.
- Representants de les tres AA.VV.: Contacte amb les respectives AA. i consegüentment la gent dels barris. Coordinació programa 1.
- Dues persones immigrades (mínim): Nexa i contacte amb la població immigrada de la zona

- Educador/a de carrer o treballador/a social: Informació sobre la situació dels immigrants de la zona: habitatge, treball, legalitat, educació etc. Contacte amb els immigrants que arriben a la UBASP. Coordinació dels programes 2 i 4.

Recursos materials

Bàsicament, caldrà disposar de les sales del Centre Cívic de la zona. També s'utilitzaran altres recursos com són: els locals de les AA.VV., Casal de Barri de Ca N'Aurell etc. Un despatx petit condicionat, pot ser compartit, pel tècnic/a. Material de llibreria, didàctic i el material que es necessiti per a conferències, activitats etc.

Objectius terminals

- Aconseguir que hi hagi una participació activa dels immigrants en els diferents actes culturals de cada barri.
- Planificar i organitzar aquesta participació.
- Aconseguir una actitud receptiva i una participació activa de la població de la zona.
- Aconseguir oferir una formació àmplia i de qualitat.
- Oferir als immigrants un bon servei d'assessorament.
- Aconseguir la participació de la població de la zona en els actes relacionats entorn del projecte.
- Relacionar aquesta població amb entitats socioculturals del barri per tal d'afavorir la seva participació.
- Reforçar i motivar el grup de joves interessats en participar en les entitats o activitats del barri.

Planejament

El projecte que presentem està format per 4 programes. Aquests són:

1r programa: promoció de les activitats culturals

Aquest programa consisteix en desenvolupar les diferents activitats culturals que es fan als diferents barris de la zona tenint en compte que s'està plantejant la integració dels immigrants del districte. Es treballarà perquè participin en la Festa Major dels diferents barris: Ca N'Aurell a finals de Maig; La Cogullada la primera setmana de Juny; La Maurina el segon cap de setmana de Juny. També es treballarà la participació en el Carnestoltes i en les Festes de Nadal. A part de la participació d'aquestes activitats, aquest programa contempla la possibilitat de realitzar alguna festa tradicional o acte significatiu de la cultura dels immigrants de la zona. Aquest programa es presenta inicialment amb sis unitats de programació:

- a. Festes Majors.
- b. Carnestoltes.
- c. Festes de Nadal.
- d. Sant Jordi.
- e. Festes tradicionals africanes (marroquines i/o senegaleses).
- f. Activitats d'Estiu.

2n Programa: promoció dels joves i infants immigrants en el temps lliure.

Aquest programa pretén treballar i intervenir en el temps lliure dels infants i joves immigrants de la zona IV. Durant l'any que dura el Projecte es fomentaran i consolidaran els vincles entre els immigrants joves i infants i els Esplais de la zona, Agrupament Escolta, Consell de la Joventut i el Centre Cívic per tal que l'any següent aquests joves i infants participin activament en aquestes entitats. El/la tècnic/a del grup Promotor i l'educador/a de Carrer seran els coordinadors i responsables de portar a terme aquest Programa, amb la col.laboració que necessitin en tot moment de la resta del grup Promotor. Mantindran reunions periòdiques amb les entitats abans esmentades.

Aquest segon Programa conté quatre Unitats de Programació:

- a. Agrupament Escolta i Esplais en el temps lliure dels infants i adolescents immigrants.
- b. Els joves immigrants i el Consell de la Joventut
- c. Els joves immigrants i les activitats per a Joves del Centre Cívic.
- d. El infants immigrants i les entitats esportives de la zona.

3r. Programa: Cicle de xerrades informatives i de formació específica

Aquest Programa realitzarà tot un seguit d'activitats en relació amb la sensibilització del problema d'integració dels immigrants a la zona. Coordinar i realitzar xerrades, exposicions i taules rodones amb temes relacionats amb els immigrants: ells i nosaltres, les seves festes i tradicions (del bé, el Ramadan...), per què vénen aquí?, problemes i conceptes de la Llei d'Estrangeria, què fer amb l'idioma?, etc.

Aquest Programa conté dues Unitats de Programació:

- a. Xerrades i Taules Rodones
- b. Exposicions

Aquest Programa el coordinarà el tècnic/a i l'A.S.C.

4t. Programa: Assessorament els immigrants de la zona IV:

Aquest programa pretén assessorar els immigrants en el començament i durant la seva estada al barri. Des de la UBASP de la zona i el tècnic/a del Projecte se'ls facilitarà la informació de tot tipus que necessitin i/o se'ls

adreçarà a d'altres punts d'informació de la ciutat: IMSS, CITE, etc. En coordinació amb la UBASP de la zona i el tècnic/a es treballaran diferents temes en quant aquest assessorament. Si la quantitat de feina que suposa aquest Projecte no ho permet, el punt d'informació només facilitarà les adreces necessàries.

Unitats de Programació:

- a. Legalitat del immigrants
- b. Treball i escolaritat
- c. Habitatge

Aplicació

Aquest projecte té una durada d'un any. Es realitzarà en quatre fases de tres mesos cadascuna:

1a.Fase: Octubre - Desembre

- Tenint en compte que l'IMSS (Institut Municipal de Serveis Socials) i la Regidoria de Participació Ciutadana ha aprovat el projecte l'octubre es farà la presentació del projecte a la UBASP de la zona IV. En aquesta trobada hi hauria de ser també l'Animadora Sociocultural de la zona.
- En un període de tres setmanes-un mes, els professionals de la UBASP hauran fet els primers contactes amb la població immigrada que els arribi al servei (se suposa que els Serveis Socials de la zona ja han tingut contacte amb part d'aquesta població). Paral·lelament es realitzaran els contactes previstos amb l'Associació de Senegalesos i el Grup de Dones Marroquines de Can Palet, que ens posaran en contacte amb alguna de les persones immigrades a la zona, que puguin estar interessades amb el projecte. Hi haurà també un primer contacte amb el CITE, que ens informará dels immigrants de la zona que participen en les seves activitats. L'A.S.C. informará si hi ha algun immigrant que estigui participant d'alguna activitat del centre cívic o si forma part d'alguna entitat.
- A mitjans de desembre es consolida el grup promotor i es convoca una reunió amb el CITE, per presentar-los el projecte i per començar a mantenir un diàleg. Es distribueixen els coordinadors de les diferents àrees. Es presenta la següent idea de distribució:
  - Activitats Culturals: AA. VV/ A.S.C. / immigrants
  - Joves i temps lliure: Educador/a de carrer /immigrants
  - Xerrades informatives i formació: A.S.C.
  - Assessorament: UBASP
  - Tècnic/a: Coordinació total del Projecte

Es marquen els objectius a aconseguir en la 2 Fase.

2ona.Fase: Gener - Març

- Es convoca una reunió amb les entitats de la zona i s'informa de la realització d'aquest projecte. S'aconsella que es participi en les activitats que es realitzaran entorn el mateix.
- A principi de Gener comencen a posar en pràctica els diferents programes:
  - Activitats Socioculturals
  - Joves i temps lliure
  - Xerrades informatives i formació
  - Assessorament als immigrants

Cada programa té una temporalització concreta, com s'explica en l'apartat Programes.

Durant aquest període s'aniran realitzant diferents reunions de planificació i seguiment així com, dues reunions finals d'avaluació d'aquesta segona fase. Es calcula que seria necessària una reunió cada tres setmanes (modificable) del tècnic/a amb cadascun dels responsables/coordinadors dels diferents programes.

3a.Fase: Abril - Setembre

- Preparació a fons d'actes com Sant Jordi i les Festes Majors dels diferents barris com a primer punt culminant del projecte.
- Preparació amb el grup promotor de la planificació de les activitats d'estiu. Activitats que es realitzaran des del Centre Cívic i que caldrà que hi participin un gran nombre d'immigrants.
- A final de juny: valoració de la participació en la Festa Major i en els actes de Sant Jordi.
- Participació dels nens/es i joves en la Festa dels Esplais que es realitza el mes de Maig.

- A final de setembre valoració de les activitats d'estiu.
- Preparació de la quarta i última Fase. Plantejament dels objectius, metodologia, seguiment de les diferents àrees i programes.
- Durant aquest període s'hauria d'articular un cicle de xerrades, taules rodones, debats etc.

4a.Fase: Octubre - Desembre

- Preparació de les activitats de Nadal com a segon punt culminant del projecte.
- Seguiment de la participació dels diferents nens/es immigrants i joves en els diferents espais o entitats de la zona.

Avaluació final del projecte, dels diferents Programes, resultats aconseguits, assoliment dels objectius, valoració de la metodologia emprada, valoració de l'experiència, etc. (veure apartat avaluació).

Avaluació

En les diferents fases del Pla de Treball d'Aplicació es procedirà a l'avaluació del funcionament i realització dels diferents Programes. Aquestes avaluacions permetran detectar anomalies i permetran modificar els aspectes que calgui durant el procés.

De la mateixa manera s'avaluaran les Unitats de Programació una vegada conluides.

Aquests dos aspectes: Programes i Unitats de Programació, un cop finalitzats rebran una primera avaluació realitzada amb el tècnic/a i el coordinador/a responsable de cada Programa. Una vegada finalitzada s'informarà de les conclusions a la resta del grup Promotor, informació que podrà ser ampliada.

El tècnic/a serà l'encarregat/da d'enregistrar tota la informació i facilitar-ne la més rellevant, si cal, quan es procedeixi a començar un altre Programa i una altra Unitat de Programació, sobretot d'aspectes com: metodologia o funcionament.

Aspectes a avaluar dels programes

- Funcionament de l'equip: entesa, relacions de treball, etc.
- Metodologia emprada: és la correcta, si cal modificar-la.
- Contingut dels Programes i Unitats de Programació: és el correcte, si cal modificar-lo. (les U. de P. tenen la seva pròpia avaluació).
- Recursos utilitzats.
- Assoliment del objectius marcats.

Aspectes a avaluar de les unitats de programació

- Participació dels immigrants en les diferents activitats realitzades (nombre, interès, motivació, relació interpersonal, sensació que s'han emportat).

- Participació de les diferents entitats en les activitats (motivació, interès, predisposició, nombre).
- Funcionament de les activitats.
- Metodologia emprada a l'hora d'organitzar i realitzar les activitats.
- Espais físics i recursos.
- Funcionament del grup promotor.
- Valorar si hi ha alguna persona immigrant que participa en alguna entitat.
- Assoliment dels objectius plantejats.
- Valoració final i possibles canvis o suggeriments.

Avaluació final del projecte

En finalitzar el Projecte, el Tècnic/a facilitarà un recull de les avaluacions anteriors amb la informació més rellevant i les modificacions que hi ha hagut durant el procés. En aquest apartat final s'avaluarà sobretot el Projecte en si: tipus, continguts, realització, resultats (si n'hi ha i quins), assoliment del objectius marcats en un principi i durant etc.: també s'avaluarà el Grup Promotor: el funcionament en equip, el treball entre professionals de serveis socials, immigrants i voluntariat; i el pressupost. Posteriorment es valorarà l'avaluació i la necessitat de realitzar-la. Finalment es valorarà l'experiència en si mateixa.

Montse Martínez-Soler
Diplomada en Educació Social de la U.R.L.

Bibliografia

- **Calvo Buezas, T:** *Los Racistas son los otros*. Ed. Popular, Madrid 1989
- **AA.VV.:** *Els nous reptes de l'educació: La interculturalitat*. Aj. Prat de Llobregat, Octubre 1993.
- **Vila-Abadal, J:** *Perquè hi ha tanta heterofòbia a Perspectiva Escolar*, núm. 176, Barcelona, Juny 1993
- **Puig Rovira, J. M.:** *Elements per a una educació multicultural a Perspectiva Escolar*, núm. 147, Barcelona, Setembre 1990
- **Valds, M.:** *Immigración y racismo*, A R.T.S. nm. 123, Barcelona, Setembre 1991
- **Pintado, F.:** *Iniciativa Social i el fet migratori* A.R.T.S. nm. 123, Barcelona, Setembre 1991
- **Pujadas, J.; Pujol, L.; Solerdelcoll, M.:** *Una experiència de treball interinstitucional amb immigrants estrangers*, A.R.T.S. nm. 124, Barcelona, Desembre 1991
- **AA.VV.:** *Entitats que treballen en favor dels immigrants* A R.T.S. nm. 124, Barcelona, Desembre 1991.